

HANDLÄGGARE/ENHET
Ekonomisk politik och
arbetsmarknad
Thomas Hagnefur

DATUM
2011-09-05

DIARIENUMMER
20110301

ERT DATUM
2011-05-23

ER REFERENS

Utbildningsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

LOs remissvar på SOU 2011:19, Tid för snabb flexibel inläring

LO har lämnats möjlighet att inkomma med synpunkter på rubricerat betänkande och vill framföra följande.

Det är problematiskt att betänkandet inte i alla delar är underbyggt med välgrundade argument. Det görs antaganden om effekter och resultat utifrån resonemang byggda på sannolikheter. Det anförs att många eller merparten av en referensgrupp, som inte alltid är definierad, har en viss uppfattning i en sakfråga och det utgör då ett stöd för en viss hållning i betänkandet. Den vaghet som därmed förmedlas gör det svårt att förhålla sig till delar av betänkandet. LO saknar också en genomarbetad jämförelseanalys av förslagen i betänkandet.

Förslagen om tydliga avgränsningar i tid tar enligt LOs mening alldeles för lite hänsyn till den heterogenitet i målgruppen som sfi vänder sig till. I betänkandet betonas att direktivets uppdrag är att föreslå *hur* en tidsbegränsning ska införas, varför frågan *om* en sådan begränsning ska införas inte är relevant. LO delar den principiella uppfattningen att tillgången till sfi inte kan vara obegränsad över tid. Fyra årsgränsen kan vara väl avvägd. LO delar dock inte uppfattningen att tidsgränserna ska vara så manifesta som föreslås i utredningen. Argumentet för begränsningen av studietiden till två år är svagt då det kopplas till den nya etableringsreformen som berör en minoritet av de sfi studerande.

I direktiven till utredningen anges att utredaren ska ”föreslå när det ska vara motiverat med att göra avsteg från en tidsbegränsning och därmed förlänga tiden i sfi”. LO tolkar den skrivningen som att regeringen förutsätter situationer eller förhållanden som kan motivera ett avsteg från föreslagna begränsningar. LO menar att detta inte har beaktats i tillräcklig utsträckning

POSTADRESS 105 53 Stockholm
BESÖKSADRESS Barnhusgatan 18
TELEFON 08-796 25 00 TELEFAX 08-24 52 28
E-POST mailbox@lo.se HEMSIDA www.lo.se
ORGANISATIONSNUMMER 802001-9769
BANKGIRO 368-4834 PLUSGIRO 8 50-8

Landsorganisationen i Sverige

i betänkandet vilket kommer att särskilt påverka de med de svagaste förutsättningarna. LO menar att en tidsbegränsning för genomförandet av studierna bör ses som ett riktmärke. Undantag från den två åriga begränsningen ska kunna göras för individer med relativt sett sämre förutsättningar att nå målen. Olika former av funktionshinder eller speciella personliga förhållanden motiverar en flexibel tidsram.

Den stimulans för att uppnå goda resultat och ökad genomströmning som sfi bonusen är tänkt att utgöra är enligt LOs mening tveksam. Systemet verkar premia de som redan har en stark motivation och förutsättningar att nå bra resultat på kort tid. LO stödjer därför betänkandets förslag om att en översyn av bonussystemet måste komma till stånd, men menar att det bör ske oavsett om eventuella tidsbegränsningar införs.

I betänkandet understryks att för att önskade utbildningsresultat ska kunna uppnås inom ramen för en tidsbegränsning krävs att en rad förutsättningar finns på plats. Individualiseringen av undervisningen där flexibilitet i utformningen med stöd av modern teknik anges som några viktiga faktorer. Finns de nödvändiga förutsättningarna som betänkandet beskriver? Sakkunniga i utredningens referensgrupp samt en tillförordnad expert i utredningen menar att så inte är fallet, och pekar bland annat på brister i ämneskompetens och pedagogisk utbildning bland de idag verksamma lärarna.

Betänkandets tilltro till potentialen i modern teknik är nog i sig riktig, men LO saknar en problematisering av hur en sådan pedagogisk utveckling skulle kunna komma till stånd. I betänkandet föreslås istället att en rad uppdrag läggs ut på myndigheter samt att det skapas en delegation för teknikutveckling och flexibelt lärande. Med de brister i förutsättningar vad gäller individualisering och pedagogisk utveckling bedömer LO att en mycket bättre synkronisering mellan nytt regelverk och pedagogiskt utvecklingsarbete är nödvändig. I betänkandet föreslås införandet av ett nytt regelverk där de nödvändiga innehållsliga åtgärderna som fortfarande är svagt utvecklade ska följas upp och utvärderas i efterhand. LO menar att det inte är ett rimligt förhållningssätt där fungerande förutsättningar för tidsbegränsade studier inte är på plats vilket riskerar att drabba enskilda individer på ett oönskat sätt.

Av betänkandet får man intrycket det är viktigt att snabbt få in en invandrad person på arbetsmarknaden även om nödvändiga språkkunskaper saknas. Det uttrycks i betänkandet som att man bör kunna slussa in invandrare i arbeten där man inte behöver så stora språkkunskaper. LO delar inte det synsättet då det kan innebära inlåsningseffekter i arbeten där språkutvecklingen inte stimuleras eller till och med upphör. Det i sin tur

skulle då förstärka en redan etniskt segregerad arbetsmarknad vilket enligt LOs mening måste motverkas.

Det rimliga måste vara att först och främst sätta upp vilka mål som individen ska nå. I direktiven till utredningen sägs i beskrivningen av den nuvarande sfi:n att ”Målsättningen är dock att alla som studerar inom sfi ska ges möjlighet att läsa upp till och med kurs D”¹ Det har inte beaktats i betänkandet där man konstaterar att de med sämst förutsättningar troligtvis inte kommer att kunna uppnå den önskade nivån. Det måste därför vara målen i första hand som styr insatserna, där det är rimligt att ambitionen ska vara att deltagare i sfi ska alla nå D-nivån, bland annat som en förutsättning för fortsatta studier. Den nya skollagen anger att det är individens behov och förutsättningar som är utgångspunkten för utbildningen som också manifesteras i den individuella studieplanen. För de som inte nått målen och behöver fortsatt undervisning i svenska hänvisar utredaren till svenska som andraspråk inom ramen för grundläggande vuxenutbildning. Här är samverkan och en språklig progression mellan sfi och svenska som andra språk viktig. Det bör dock finnas flexibilitet mellan de två utbildningsformerna där uppnådd D-nivå inte är ett absolut krav för studier i svenska som andra språk

LO ställer sig dock mycket tveksam till förslaget om att inte vara berättigad till studiemedel de första två åren efter sfi. Betänkandet anför att man inte ska föra över kostnader från kommunerna på staten genom att individen ska gå från försörjningsstöd till studiemedel. Utifrån ett individperspektiv anføres att det inte är rimligt att skuldsätta sig på denna utbildningsnivå, vilket är en uppfattning som LO delar. Därför ska genom den föreslagna konstruktionen individens studiefinansiering bestå av försörjningsstöd med hänvisning till Socialstyrelsens praxis.

LO avvisar förslaget om att inte vara studiemedelsberättigad på denna nivå oavsett bakgrund. Alla som har avslutat sina sfi studier kan inte förutsättas vara berättigade till försörjningsstöd. Man kan ha ett arbete, göra praktik eller liknande som är möjlig att förena med studier i svenska. Då individen deltar i grundläggande vuxenutbildning ska möjligheten till studiemedel inte vara stängd. LO anser att ingen ska behöva skuldsätta sig för att bedriva kompensatoriska studier på en nivå som resten av befolkningen redan har uppnått. LOs uppfattning är därför att alla studerande som befinner sig i studier på grundläggande nivå ska vara berättigade till det högre bidraget i studiemedlet.

¹ Kommittédirektiv 2009:117 s2

LO inser behovet av att öka kvalitén, individanpassningen och genomströmningen, där de studerande lämnar sfi med språkkunskaper som underlättar vardagsliv, fortsatta studier i svenska språket samt tillträde till arbetsmarknaden. LO menar att som betänkandets förslag om tidsbegränning utformats är det tveksamt om de efterstävade förbättringarna kommer att uppnås.

Landsorganisationen i Sverige
Stockholm som ovan

Wanja Lundby-Wedin

Thomas Hagnefur